

STANDARDY

PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Zeměpis (Geografie)

Zpracováno dle upraveného RVP ZV platného od 1. 9. 2013

Vypracovala skupina pro přípravu standardů vzdělávacího oboru Zeměpis (Geografie) ve složení:

Mgr. Pavel Červený, ZŠ a ZČU Plzeň

Mgr. Markéta Fišerová, ZŠ Dr. Miroslava Tyrše, Česká Lípa

RNDr. Josef Herink, NÚV

doc. PaedDr. Alena Matušková, CSc., ZČU Plzeň

RNDr. Jaroslav Vávra, Ph.D., TUL Liberec

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-1-01 Žák organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů
Indikátory	1. žák rozpozná geografické informace 2. žák vybere a použije prakticky geografické informace obsažené v učebnicích, školních atlasech, v tištěných a elektronických mapách a v dalších informačních zdrojích 3. žák vyjádří svými slovy požadované geografické informace o vybraných lokalitách nebo jevech a procesech

Ilustrativní úloha

S využitím obrázku, školního atlasu světa a daného textu pojmenuj město, o které se jedná. Uveď jeho další charakteristiky.

Město je druhým největším městem jihoamerického státu. Nalézá se přibližně na 23° jižní zeměpisné šířky a 43° západní zeměpisné délky. Úřední řečí v tomto státě je portugálština. Město je známé například svými plážemi s bílým pískem, jednou z nich je Ipanema, další Copacabana. Z hory Corcovado shlíží na město gigantická betonová socha znázorňující ústřední postavu křesťanského náboženství. Každoročně se zde pořádají známé karnevaly. Ale jsou zde i rozsáhlé chudinské čtvrti se světem zločinu.

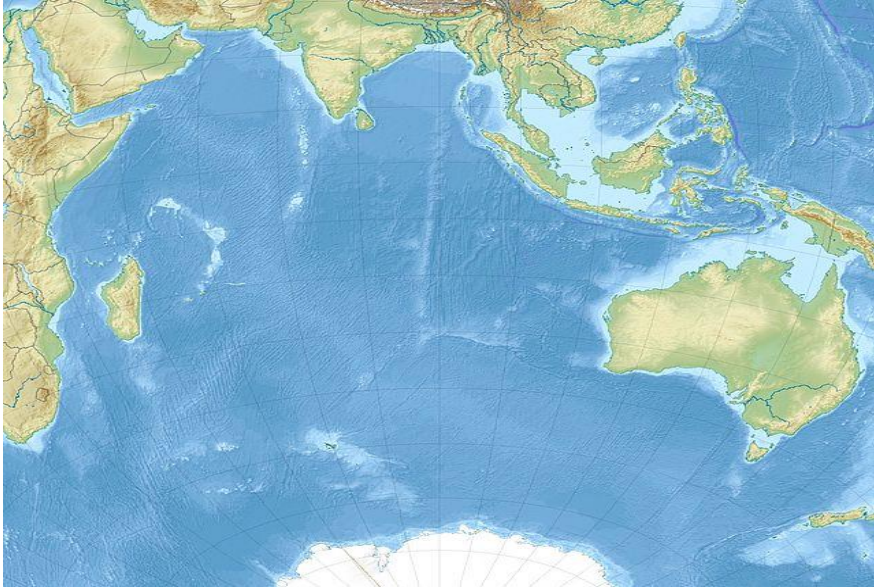

Poznámky k ilustrativní úloze

Z-9-1-01.2

Z-9-1-01.3

Zdroj obr.: Klaus with K. Wikimedia Commons. Corcovado statue01 2005-03-14.jpg [online]. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné pod licencí Creative Commons na [www: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Corcovado_statue01_2005-03-14.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Corcovado_statue01_2005-03-14.jpg)
Úlohu je možné realizovat i bez obrázků. V těžší variantě i bez školního atlasu světa.

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-1-02 Žák používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii
Indikátory	1. Žák doplní ze zdrojů informací vybrané geografické, topografické a kartografické pojmy 2. Žák objasní svými slovy základní geografické, topografické a kartografické pojmy
Ilustrativní úloha	
<p>a) S využitím školního atlasu světa doplň text o Indickém oceánu tak, aby byl pravdivý a dával smysl.</p> <p><i>Indický oceán je z hlediska rozlohy mezi oceány na místě. Velká část jeho plochy se nachází v rovníkovém, tropickém a podnebném pásu. Ostrovy v severní části oceánu jsou pravidelně ovlivňovány charakteristickým prouděním vzduchu, kterému říkáme Podle jejich proměnlivého proudění se mění i mořské proudy. Nejvýznamnější využití oceánu připadá na dopravu. Převážně se především z oblasti Lodě jsou však ohrožovány pirátstvím, především při pobřeží poloostrova.</i></p> <p>b) Objasni svými slovy pojem, který jsi v textu doplnil jako třetí.</p> <p>c) Do obrázku zakresli kroužkem lokality, které jsi v textu doplnil jako předposlední a poslední.</p>	
	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-1-02.1 Z-9-1-02.2 Zdroj obr.: Uwe Dederling. Wikimedia Commons. Indian Ocean laea relief location map.jpg [online]. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné pod licencí Creative Commons na www: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Indian_Ocean_laea_relief_location_map.jpg

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-1-03 Žák přiměřeně hodnotí geografické objekty, jevy a procesy v krajinné sféře, jejich určité pravidelnosti, zákonitosti a odlišnosti, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává hranice (bariéry) mezi podstatnými prostorovými složkami v krajině
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák rozliší a popíše vybrané významné geografické objekty, jevy a procesy v pozorované reálné nebo zobrazené krajině 2. žák vybere a použije vhodné tištěné nebo elektronické mapy pro lokalizaci a srovnávání geografických objektů a jevů 3. žák využije dostupné informační zdroje pro srovnání geografických objektů a jevů 4. žák objasní rozdíly a podobnosti geografických objektů a jevů 5. žák popíše vlastními slovy na příkladech vybrané zákonitosti, souvislosti a podmíněnosti mezi objekty, jevy a procesy v pozorované krajině
Ilustrativní úloha	
<p>Chathamské (četemské) ostrovy u Nového Zélandu jsou jednou z nejvzdálenějších obydlených pevnin od České republiky. Na mapě světa v měřítku 1 : 80 000 000 byla mezi Prahou a Chathamskými ostrovy naměřena vzdálenost 22 centimetrů. Na glóbu v měřítku 1 : 70 000 000 bylo naměřeno 27 centimetrů.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Na základě měření na mapě světa vypočti s využitím měřítka mapy vzdálenost mezi oběma místy v kilometrech. 2) Na základě měření na glóbu vypočti s využitím měřítka glóbu vzdálenost mezi oběma místy v kilometrech. 3) Zjištěné vzdálenosti porovnej s hodnotou 19 150 kilometrů, což je skutečná nejpřesnější vzdálenost. 4) Rozhodni, zda je pro zjišťování těchto velkých vzdáleností vhodné využívat měření na mapě nebo na glóbu. Své tvrzení zdůvodni. 	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-1-03.3 Úloha může být řešena i bez zadaných vzdáleností (na mapě, na glóbu) v centimetrech. Prvotním úkolem žáka potom bude tyto vzdálenosti (s využitím mapy a glóbu) zjistit. Cílem úlohy je upevnit povědomí žáka o značném zkreslení na mapách malého měřítka způsobeném zakřivením Země.

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-1-04 Žák vytváří a využívá osobní myšlenková (mentální) schémata a myšlenkové (mentální) mapy pro orientaci v konkrétních regionech, pro prostorové vnímání a hodnocení míst, objektů, jevů a procesů v nich, pro vytváření postojů k okolnímu světu
Indikátory	1. Žák vytvoří osobní jednoduchá myšlenková schémata pro orientaci v regionu 2. žák nakreslí mentální mapu oblíbených anebo rizikových míst v obci a okolí nebo mentální mapu s jiným obsahem 3. žák srovná vytvořenou mentální mapu s mapou nebo plánem stejného území
Ilustrativní úloha	
<p>S využitím uvedených pojmů vytvoř schéma, které zpřesní zeměpisnou charakteristiku Kanady:</p> <p>NHL, rozloha (2. místo na světě), tajga, stepi/prérie, Alžběta II., Montréal, subpolární podnebí, Inuité, Velká jezera, dřevozpracující průmysl, Toronto, angličtina/francouzština, nerostné suroviny, pšenice, smíšené a listnaté lesy, zemědělství, národní parky, těžba dřeva, NATO, javorový list, francouzština, Vancouver, vodní energetika, železná ruda, ropa/ropné píský, Ottawa, rybolov, mírné podnebí s chladnými zimami, G8, skot, subpolární/polární podnebí.</p> <p>Při tvorbě schématu dodržuj následující zásady:</p> <ol style="list-style-type: none"> Slovo Kanada umístí do středu prázdného listu papíru (A4, A5). Pojmy rozmístí kolem slova Kanada podle jejich povahy a souvislostí. Barevně rozlišuj povahu pojmu (přírodní, společenský ...). Znázorni graficky významnost jednotlivých pojmů (nejvýznamnější pojem je zakroužkovaný, významnější pojem je podtržen). Můžeš volit i různou velikost a styl písma. Naznač vztahy mezi pojmy (pomocí šipek – jednosměrných, obousměrných, pomocí tloušťky čar – významnější, méně významný vztah). 	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-1-04.2 Zdroj obr.: vlastní zpracování autora (Mgr. Pavel Červený), souhlas s publikací. Ilustrativní úloha je značně variabilní z hlediska možností zadání i z hlediska náročnosti. Učitel si zvolí podle vzoru této úlohy vlastní reálie a k nim libovolný region. Žáci volí osobní schémata a vazby šipek podle svého názoru a uvážení. Hlavním výstupem úlohy je celotřídní diskuse k jednotlivým řešením a obhajoba vlastních názorů a postojů žáků. Učitel hodnotí především jejich originalitu.

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Přírodní obraz Země
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-2-01 Žák zhodnotí postavení Země ve vesmíru a srovnává podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy
Indikátory	1. žák popíše umístění Země ve sluneční soustavě a ve vesmíru 2. žák porovná vlastnosti planety Země s ostatními planetami z hlediska podmínek pro život na Zemi

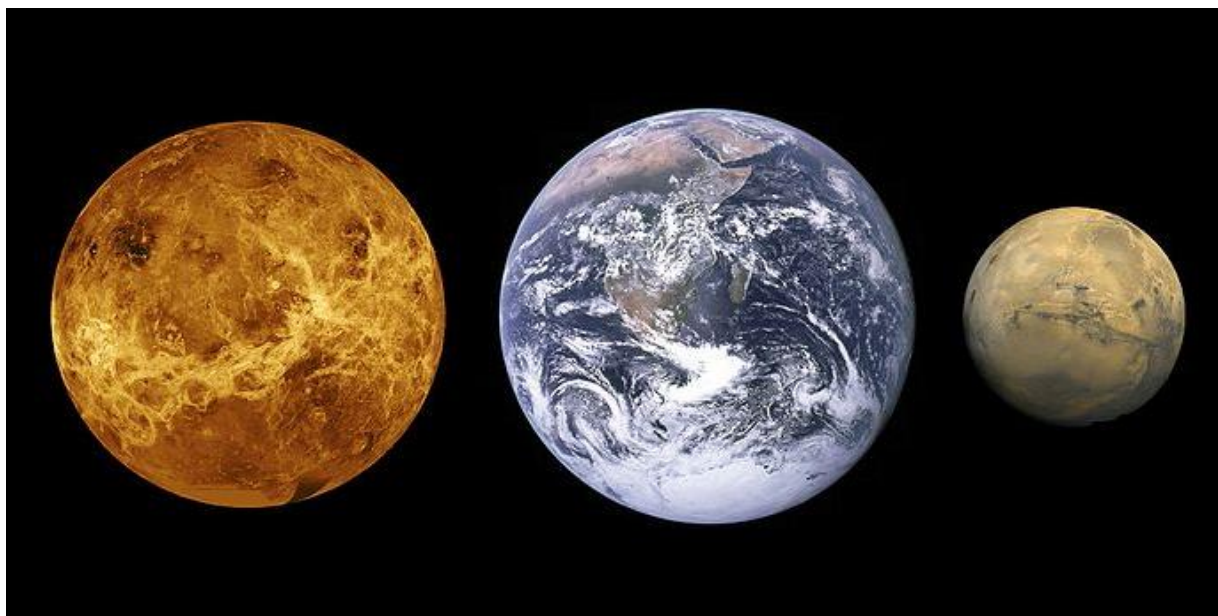
Ilustrativní úloha

1) Uvedenými pojmy a údaji vyplň tabulku tak, aby se jednalo o správné charakteristiky Země a dvou planet, které se Zemí sousedí. Nejdříve doplň názvy obou planet. Jistě ti k tomu pomůže obrázek.

6378 km, 108 mil. km, +480 °C, 6052 km, 150 mil. km, +15 °C, – 60 °C, 3390 km, 228 mil. km

	ZEMĚ
Střední vzdálenost od Slunce			
Poloměr planety			
Průměrná teplota povrchu			

2) Uveď, jaké jsou podstatné podmínky umožňující život na planetě Zemi.

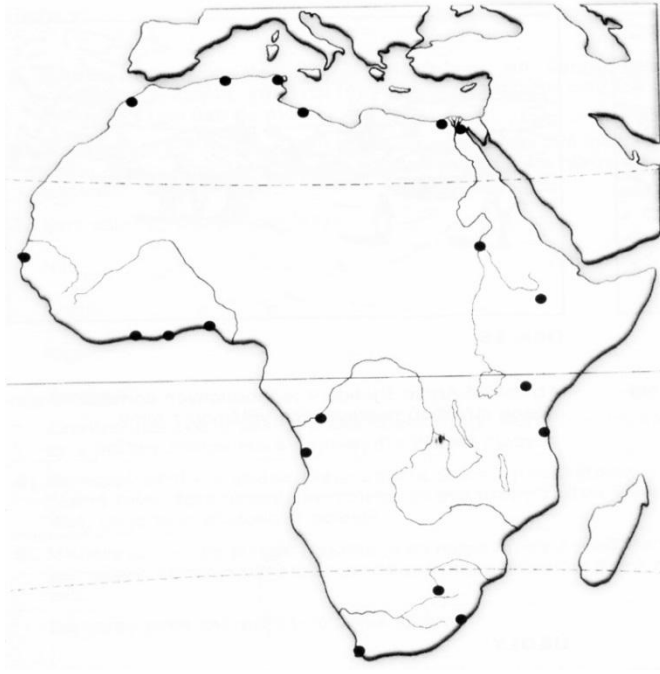

Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-2-01.2 Zdroj: obrázek upraven podle Jack. Wikimedia Commons. Terrestrial planet size comparisons edit.jpg [online]. 20. března 2006. [cit. 20. 3. 2013]. Volné dílo dostupné na www: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Terrestrial_planet_size_comparisons_edit.jpg
--------------------------------------	--

Vzdělávací obor	Zeměpis							
Ročník	9.							
Tematický okruh	2. Přírodní obraz Země							
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-2-02 Žák prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů							
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák uvede konkrétní důkaz tvaru planety Země podle určitých jevů nebo podle zjištění pomocí přístrojů 2. žák vyjmenuje důsledky sklonu zemské osy na život organismů a lidí 3. žák vyjádří vlastními slovy důsledky oběhu Země kolem Slunce, otáčení Země kolem osy a pohybů Měsíce 4. žák popíše na příkladech vliv pohybů Země a Měsíce na život organismů a lidí 							
Ilustrativní úloha								
<p>Pohyby Země a Měsíce mají řadu důsledků.</p> <p>1) Uvedené jevy způsobené vlivem pohybující se Země a Měsíce přiřaď ke konkrétnímu pohybu, který tyto jevy způsobuje:</p> <p>střídání ročních období, střídání dne a noci, příliv a odliv, rozdílnost místního času v závislosti na zeměpisné délce (časová pásma), střídání fází Měsíce, zdánlivý pohyb hvězd, změna délky doby od východu do západu Slunce, zatmění Slunce a Měsíce, změna míst východu a západu Slunce.</p> <p>Pozorovatelem uvedených jevů je člověk v naší zeměpisné šířce (50° s. š.).</p> <table border="1" data-bbox="188 1093 1428 1668"> <thead> <tr> <th>Otáčení Země kolem osy</th> <th>Oběh Země kolem Slunce</th> <th>Oběh Měsíce kolem Země</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="height: 200px;"></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>2) Který z uvedených jevů lze přiřadit k více pohybům? Vysvětli, proč.</p>			Otáčení Země kolem osy	Oběh Země kolem Slunce	Oběh Měsíce kolem Země			
Otáčení Země kolem osy	Oběh Země kolem Slunce	Oběh Měsíce kolem Země						
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-2-02.3 Oběh Měsíce kolem Země (zjednodušení k věku žáka) je ve skutečnosti rotace soustavy Země-Měsíc kolem společného těžiště těchto těles.							

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Přírodní obraz Země
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-2-03 Žák rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu
Indikátory	1. žák přiřadí vybraný přírodní prvek k příslušné složce přírodní sféry 2. žák vyjmenuje příklady příčinných vztahů v krajině 3. žák ilustruje na příkladech tvary zemského povrchu
Ilustrativní úloha	
<p>Doplň věty tak, aby vyjadřovaly, jakým způsobem ovlivňuje podnebí 5 základních činitelů: zeměpisná šířka, nadmořská výška, vzdálenost od oceánu, mořské proudy a tvar zemského povrchu.</p> <p>Rozložení podnebných pásů na Zemi určuje především</p> <p>Každý podnebný pás má charakteristické a v průběhu roku.</p> <p>Ve vyšších nadmořských výškách je podnebí teplejší Ostrovy a pobřežní oblasti mají díky přilehlému moři zpravidla více</p> <p>..... mořské proudy pevninu ochlazují, mořské proudy ji naopak oteplují. mořské proudy mohou mít na pobřeží vliv na vznik pouští.</p> <p>Horská pásma ovlivňují proudění vzduchu a množství Rozdíly najdeme mezi návětrnými a svahy.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-2-03.2

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Přírodní obraz Země
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-2-04 Žák porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a lidskou společnost
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák pojmenuje a uvede působení vnitřních a vnějších sil na utváření zemského povrchu, na život organismů a lidí 2. žák na mapách určí a ohraničí podnebné pásy 3. žák vyjmenuje vlivy šířkové pásmovitosti a výškové stupňovitosti na život lidí a organismů, zejména na zemědělství 4. žák objasní rozdíl mezi pojmy počasí a podnebí, pojmenuje činitele, které ovlivňují počasí a podnebí 5. žák popíše svými slovy rozmístění vody na Zemi a význam vody pro život lidí a organismů, objasní podstatu oběhu vody na Zemi a vztahy mezi srážkami, výparem a odtokem 6. žák uvede dostupnost vodních zdrojů v různých regionech světa 7. žák popíše s pomocí školního atlasu světa rozmístění hlavních typů půd, uvede příklady procesu znehodnocení půdy a jeho dopadu na zemědělskou činnost a lidskou společnost 8. žák pojmenuje rozdíly hlavních přírodních krajin (biomů) a ilustruje s pomocí školního atlasu světa jejich prostorový výskyt na Zemi
Ilustrativní úloha	
<p>Olivovník, různé druhy citrusů nebo vinná réva. To jsou plodiny typické pro pěstování v jedné z přírodních krajin (biomů) světa. S pomocí školního atlasu světa odpověz na otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Jak se tato přírodní krajina jmenuje? b) Zakresli orientačně hlavní oblast jejího rozmístění do obrysové mapy. Jaké má tato oblast jednoslovné pojmenování? c) Uveď 3 zástupce států ležících v této přírodní krajině tak, aby každý z nich byl z jiného světadílu. d) Uveď 4 zástupce zde pěstovaných citrusů. e) Nejvýraznějším činitelem pro rozmístění přírodních krajin je podnebí. V jakém podnebném pásu tato přírodní krajina leží? f) Charakterizuj teploty a srážky v průběhu roku (především v letním a zimním období) v této přírodní krajině, s rozlišením severní a jižní polokoule. g) Jaké problémy v životě místních obyvatel se mohou projevat v této přírodní krajině? 	
	
Poznámky k ilustrativní úloze	<p>Z-9-2-04.8 Zdroj obr.: Pcb21+vardion. Wikimedia Commons. Blank map of world no country borders.PNG [online]. 2005. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné pod licencí Creative Commons na www:</p> <p>Učitel si podle svého uvážení vybere počet řešených alternativ ilustrativní úlohy.</p>

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Regiony světa
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-3-01 Žák rozlišuje zásadní přírodní a společenské atributy jako kritéria pro vymezení, ohraničení a lokalizaci regionů světa
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák uvede příklady, ve kterých mají přírodní podmínky vliv na rozmístění regionů světa 2. žák objasní na příkladech, jak vybrané přírodní podmínky ovlivňují charakter regionů světa 3. žák interpretuje na příkladech, jak vybrané společenské podmínky a vztahy ovlivňují charakter regionů světa 4. žák vymezení pomocí vybraných přírodních nebo společenských kritérií regiony světa
Ilustrativní úloha	
<p>Pracuj s uvedenou mapkou a se školním atlasem světa. Urči, které přírodní krajiny (biomy) ovlivnily v největší míře umístění velkých měst na území Afriky:</p> <p>A) tropický deštný les, step, tajga B) poušť, tropický deštný les, tundra C) poušť, tropický deštný les, savana D) step, prémie, poušť</p>	
	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-3-01.2 Zdroj: Mapa převzata s písemným svolením nakladatele z pracovního sešitu: Kühnlová, H.: Zeměpis světa – kontinenty, Nakladatelství České geografické společnosti, 2004.

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Regiony světa
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-3-02 Žák rozlišuje a lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák lokalizuje na základě zadaných přírodních a společenských charakteristik jednotlivé světadíly, oceány a velké oblasti (regiony) světa 2. žák vymezí ve světadílech a jejich oblastech (regionech) jejich rozvojová jádra a periferní zóny 3. žák popíše vybrané regiony světadílů podle přírodních, kulturních, společenských, hospodářských a politických kritérií
Ilustrativní úloha	
<p>Ze zobrazené mapy světa vyber na jedné straně hospodářské jádrové oblasti, na druhé straně periferní hospodářské oblasti. Jejich názvy zakroužkuj dvěma odlišnými barvami. Při řešení úkolu pracuj s tematickými mapami školního atlasu světa. Od každé barvy vyber jeden region a podle map ve školním atlase světa popiš jeho přírodní, společenské, hospodářské a politické poměry.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	<p>Z-9-3-02.2 Z-9-3-02.3 Zdroj: obrázek upraven podle WhyHellWhy. Wikimedia Commons. World Blank Map.PNG [online]. 16.června 2014. [cit. 15. 8. 2014]. Dostupné pod licencí Creative Commons na www: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:World_Map_blank.PNG</p>

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Regiony světa
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-3-03 Žák porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných regionů světa a vybraných (modelových) států
Indikátory	1. žák lokalizuje geografickou polohu a porovnává rozlohu jednotlivých světadílů, oceánů a modelových států (regionů) 2. žák charakterizuje vybrané modelové státy (regiony) světa podle přírodních, kulturních, společenských, hospodářských a politických hledisek
Ilustrativní úloha	
<p>Na základě svých znalostí o Evropě splň následující úkoly.</p> <p>a) Urči geografickou polohu těchto evropských států:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Spojené království Velké Británie a Severního Irska se nachází: <ul style="list-style-type: none"> A) v jižní Evropě B) v severní Evropě C) v západní Evropě D) ve východní Evropě 2. Španělské království se rozkládá na: <ul style="list-style-type: none"> A) Apeninském poloostrově B) Pyrenejském poloostrově C) Skandinávském poloostrově D) Jutském poloostrově 3. Portugalská republika leží: <ul style="list-style-type: none"> A) v jižní Evropě B) v severní Evropě C) v západní Evropě D) ve východní Evropě <p>b) Rozhodni, který z uvedených evropských států má ostrovní polohu.</p> <p>c) S pomocí školního atlasu světa urči společné a odlišné znaky uvedených evropských států podle přírodních, kulturních, hospodářských a politických hledisek.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-3-03.1

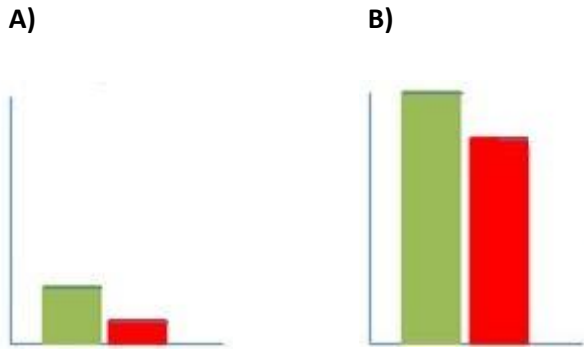
Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Regiony světa
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-3-04 Žák zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák objasní svými slovy, jak se různé regiony světa vyvíjejí z hlediska přírodních charakteristik a procesů 2. žák odhadne, jaký dopad budou mít tyto změny na přírodní prostředí 3. žák jmenuje na příkladech příčiny společenských a politických změn v regionech světa v určitých časových horizontech 4. žák uvede, jaké dopady mohou mít společenské a politické změny na budoucí vývoj společenského prostředí

Ilustrativní úloha

Porovnej situační výřezy z mapy Evropy z roku 1950 a z roku 1993. Zjisti, které nové státy vznikly v tomto časovém období. Tyto státy vybarvi stejnou barvou. Uveď některé z příčin těchto změn.

Poznámky k ilustrativní úloze
Z-9-3-04.3
Zdroj: Mapy převzaty s písemným svolením nakladatele z pracovního sešitu: Řezníčková, D., Kühnlová, H.: Svět kolem nás, Nakladatelství České geografické společnosti, 1993.

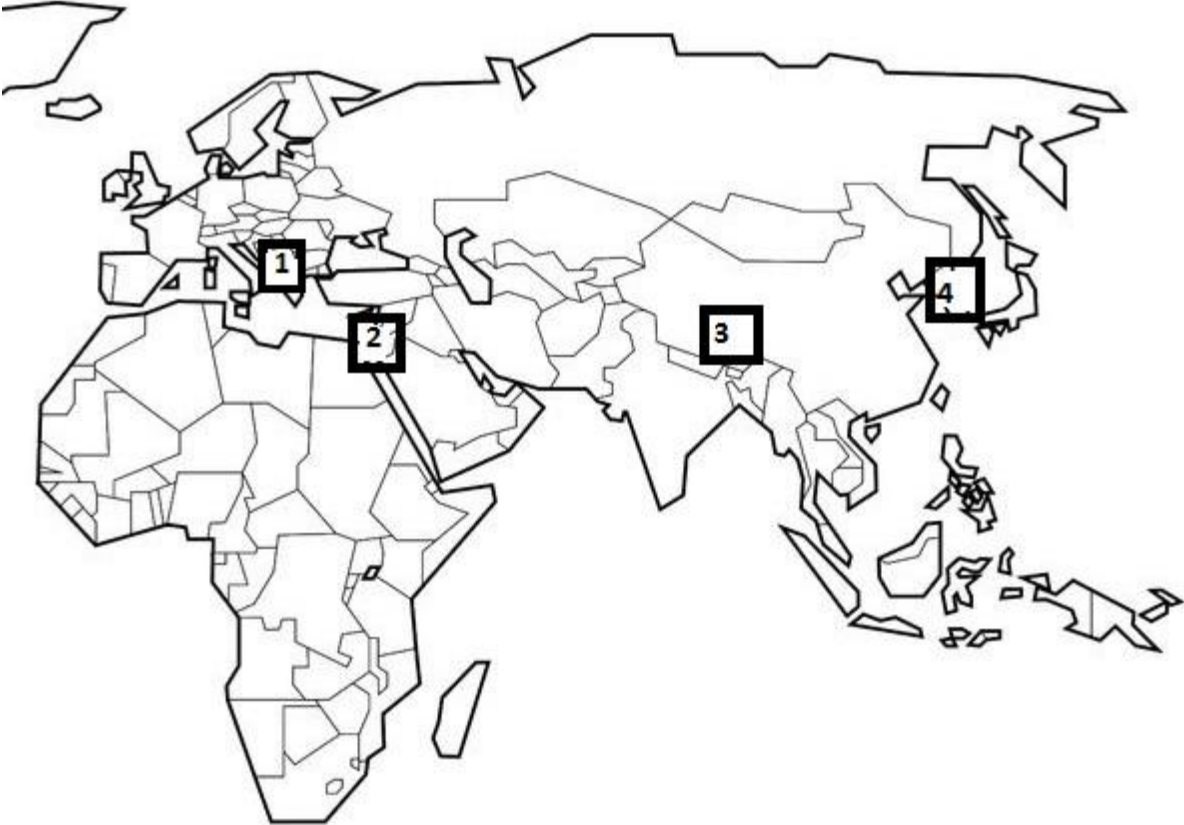
Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Společenské a hospodářské prostředí
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-4-01 Žák posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace, její rozložení, strukturu, růst, pohyby a dynamiku růstu a pohybů, zhodnotí na vybraných příkladech mozaiku multikulturního světa.
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák uvede rozdíly v rozložení a základních charakteristikách obyvatelstva různých částí světa (podle hustoty zalidnění, podle věkové a náboženské struktury, podle zaměstnanecké struktury) na základě využití vybraných informačních zdrojů, 2. žák svými slovy charakterizuje obyvatelstvo hospodářsky vyspělých a méně vyspělých zemí podle různých hledisek, 3. žák pojmenuje společenské a kulturní odlišnosti různých částí světa, 4. žák popíše svými slovy na příkladech kulturní odlišnosti ve svém osobním okolí (školní třída, rodina, přátelé, sousedé, denní život dětí apod.).
Ilustrativní úloha	
<p>Dva níže uvedené grafy (A – B) představují porodnost (zelená barva, v černobílém provedení světlejší) a úmrtnost obyvatelstva (červená barva, v černobílém provedení tmavší). Který graf charakterizuje na tomto případě porodnost a úmrtnost méně vyspělého státu a který vyspělého státu? Jak jinak mohou vypadat sloupce grafu porodnosti a úmrtnosti obyvatelstva u vyspělého státu?</p>	
 <p>Chart A: Birth rate (green) is low, death rate (red) is low. Chart B: Birth rate (green) is high, death rate (red) is high.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-4-01.2 Zdroj obr.: vlastní zpracování autora (RNDr. Jaroslav Vávra, PhD.), souhlas s publikací

Vzdělávací obor	Zeměpis										
Ročník	9.										
Tematický okruh	4. Společenské a hospodářské prostředí										
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-4-02 Žák posoudí, jak přírodní podmínky souvisí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel										
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák charakterizuje význam polohy a přírodních podmínek pro vznik a vývoj sídel 2. žák popíše na příkladech sídla různé hierarchické úrovně a různých funkcí 3. žák svými slovy jmenuje specifika života na venkově a ve městě 4. žák svými slovy popíše vzájemný vztah mezi venkovem a městem 										
Ilustrativní úloha											
Podle počtu obyvatel sídla je možné odhadnout, jaké funkce bude sídlo plnit. Přiřaď k uvedenému sídlu (A–D) do tabulky odpovídající typ školy (1–4):											
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Velikost sídla</th> <th>Typ školy</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(A) velmi malé sídlo (do 500 obyvatel)</td> <td>(1) střední školy</td> </tr> <tr> <td>(B) malé sídlo venkovského charakteru (1 000 až 2 000 obyvatel)</td> <td>(2) škola s 1. až 9. ročníkem</td> </tr> <tr> <td>(C) střední sídlo (15 000 až 50 000 obyvatel)</td> <td>(3) škola s 1. až 5. ročníkem</td> </tr> <tr> <td>(D) velké sídlo (nad 100 000 obyvatel)</td> <td>(4) vysoká škola, univerzita</td> </tr> </tbody> </table>		Velikost sídla	Typ školy	(A) velmi malé sídlo (do 500 obyvatel)	(1) střední školy	(B) malé sídlo venkovského charakteru (1 000 až 2 000 obyvatel)	(2) škola s 1. až 9. ročníkem	(C) střední sídlo (15 000 až 50 000 obyvatel)	(3) škola s 1. až 5. ročníkem	(D) velké sídlo (nad 100 000 obyvatel)	(4) vysoká škola, univerzita
Velikost sídla	Typ školy										
(A) velmi malé sídlo (do 500 obyvatel)	(1) střední školy										
(B) malé sídlo venkovského charakteru (1 000 až 2 000 obyvatel)	(2) škola s 1. až 9. ročníkem										
(C) střední sídlo (15 000 až 50 000 obyvatel)	(3) škola s 1. až 5. ročníkem										
(D) velké sídlo (nad 100 000 obyvatel)	(4) vysoká škola, univerzita										
<table border="1"> <tr> <td>(A)</td> <td>(B)</td> <td>(C)</td> <td>(D)</td> </tr> </table>		(A)	(B)	(C)	(D)						
(A)	(B)	(C)	(D)								
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-4-02.2 Velikostí sídla se zde rozumí kategorie modelových sídel v České republice. U velmi malého sídla nemusí být žádná škola.										

Vzdělávací obor	Zeměpis													
Ročník	9.													
Tematický okruh	4. Společenské a hospodářské prostředí													
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-4-03 Žák zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje													
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák popíše sektorovou strukturu hospodářství a její vývoj, nejlépe podle sektorové zaměstnanosti v jednotlivých zemích 2. žák lokalizuje nejvýznamnější zdroje surovin a energií ve světě a nejvýznamnější země jejich spotřeby, nejlépe na příkladu ropy 3. žák popíše složky a funkce světového hospodářství 4. žák svými slovy objasní funkci zemědělství pro život lidí 5. žák vyjádří vlastními slovy funkci zpracovatelského průmyslu ve světovém hospodářství 													
Ilustrativní úloha														
<p>Hospodářství se může rozdělovat na jednotlivé sektory (primér, sekundér, terciér). Přiřaď k uvedeným hospodářským sektorům (A–C) do tabulky odpovídající hospodářské obory nebo jejich odvětví (1–3).</p>														
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Hospodářský sektor</th> <th colspan="2">Hospodářské obory/odvětví</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(A) první sektor (primér)</td> <td colspan="2">(1) zemědělství</td> </tr> <tr> <td>(B) druhý sektor (sekundér)</td> <td colspan="2">(2) bankovníctví</td> </tr> <tr> <td>(C) obslužný sektor (terciér)</td> <td colspan="2">(3) průmysl</td> </tr> </tbody> </table>			Hospodářský sektor	Hospodářské obory/odvětví		(A) první sektor (primér)	(1) zemědělství		(B) druhý sektor (sekundér)	(2) bankovníctví		(C) obslužný sektor (terciér)	(3) průmysl	
Hospodářský sektor	Hospodářské obory/odvětví													
(A) první sektor (primér)	(1) zemědělství													
(B) druhý sektor (sekundér)	(2) bankovníctví													
(C) obslužný sektor (terciér)	(3) průmysl													
<table border="1"> <tr> <td>(A)</td> <td>(B)</td> <td>(C)</td> </tr> </table>			(A)	(B)	(C)									
(A)	(B)	(C)												
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-4-03.1													

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Společenské a hospodářské prostředí
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-4-04 Žák porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit
Indikátory	1. žák uvede obecné předpoklady pro územní rozmístění výroby a spotřeby 2. žák pojmenuje na příkladech hlavní lokalizační faktory konkrétních vybraných hospodářských aktivit
Ilustrativní úloha	
<p>Na začátku průmyslové revoluce, kdy ještě nebyla rozvinutá dopravní síť v podobě železnice, silniční a námořní dopravy jako dnes, se podnikatelé často rozhodovali mezi dvěma možnostmi. Buď postavit podnik v místě zdroje, kde byla k výrobě dostupná surovina, nebo v místě, kde byla velká spotřeba výrobků (hodně obyvatel/spotřebitelů). Hnací silou rozvoje průmyslu byla těžba uhlí, výroba koku, litiny, železa, oceli a strojů podporovaná stavbou železnic, s následným růstem měst, která potřebovala potraviny, vodu, energii, poskytovala práci.</p> <p>K uvedenému druhu výroby v tabulce uveď, co bylo obvykle hlavním důvodem umístění výroby, zda místní surovinový zdroj nebo místní spotřeba obyvatelstva.</p>	
Výroba	Uveď buď zdroj, nebo spotřebu.
produkce železa
výroba cukru z cukrové řepy
vaření piva
pekařská výroba
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-4-04.1

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Společenské a hospodářské prostředí
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-4-05 Žák porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák zařadí do určitých kategorií státy světa a regiony států světa podle různých kritérií – kulturních, hospodářských, obchodních, politických, bezpečnostních (vojenských) 2. žák jmenuje příklady nejvýznamnějších organizací a integrací států světa 3. žák uvede na příkladech oblasti působení světových organizací a integrací
Ilustrativní úloha	
<p>Která z uvedených mezinárodních organizací nepatří svým zaměřením mezi hospodářské integrace:</p> <ul style="list-style-type: none"> A) Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC) B) Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) C) Severoamerická dohoda o volném obchodu (NAFTA) D) Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO) 	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-4-05.1 Z-9-4-05.2

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	4. Společenské a hospodářské prostředí
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-4-06 Žák lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák lokalizuje příklady ohnisek napětí a konfliktů ve světě 2. žák jmenuje na příkladech charakter napětí a konfliktů ve světě a objasní jejich nebezpečí 3. žák uvede význam a úlohu vybraných mezinárodních institucí a organizací při řešení konfliktních situací
Ilustrativní úloha	
Přiřaď k uvedeným místům (číslíce 1–4) na mapě konflikt, který se v určeném místě odehrává (A–D):	
	
Konflikty: A) Srbové a Albánci B) Korejci C) Tibeťané a Číňané D) Izraelci a Palestinci	
Poznámky k ilustrativní úloze	<p>Z-9-4-06.1</p> <p>Zdroj: obrázek upraven podle Tokionights7. Free Printable Angular World Map (Black and White). [online]. [cit. 16. 8. 2014] Volné dílo dostupné na www: http://postimg.org/image/516krwee7/</p> <p>Učitel modifikuje ohniska napětí a konfliktů v úloze podle vývoje aktuální mezinárodní situace. Té je nutné přizpůsobit i politickou mapu světa.</p>

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	5. Životní prostředí
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-5-01 Žák porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajín
Indikátory	1. žák pojmenuje specifické znaky a funkce pozorované krajiny 2. žák ilustruje na příkladech vzhled a znaky krajín z hlediska působení lidských činností
Ilustrativní úloha	
<p>Který z uvedených krajinných objektů (ekosystémů) lze považovat z hlediska trvalé udržitelnosti za původní přírodní prostředí? Rozhodněte, zda ANO, nebo NE.</p> <p>a) městský park ANO – NE</p> <p>b) tropický deštný les ANO – NE</p> <p>c) pole ANO – NE</p> <p>d) jezero ANO – NE</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-5-01.2

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	5. Životní prostředí
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-5-02 Žák uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák ilustruje na konkrétních příkladech přírodní a kulturní složky a prvky krajiny v místním regionu 2. žák objasní, jak lidé působí na jednotlivé přírodní složky Země, na rozmanitost přírody (biodiverzitu) 3. žák vyhledá na mapě světa hlavní přírodní krajiny (biomy) 4. žák uvede na příkladech vlivy lidských faktorů na změny v biomech 5. žák interpretuje příklady negativního působení lidských aktivit na životní prostředí
Ilustrativní úloha	
<p>1. Severočeský uhelný revír představuje v České republice z hlediska celkově převažujícího způsobu a určující funkce využití typ kulturní krajiny:</p> <p style="margin-left: 40px;">A) zemědělské B) lesní C) těžební D) rekreační</p> <p>2. Popište znaky a vzhled této krajiny.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-5-02.1

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	5. Životní prostředí
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-5-03 Žák uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák reprodukuje příklady důsledků nežádoucích změn přírodního prostředí na lidské činnosti 2. žák pojmenuje na příkladech dopady hospodářských aktivit na krajinu, přímé i nepřímé 3. žák uvede na příkladech, co je to přírodní riziko a jak mu předcházet nebo jej snížit 4. žák objasní na příkladech zásady správného chování a postupů v prostředí (horské, pouštní, polární aj.), kde mu jde o přežití a hrozí mu přírodní rizika, případně živelní pohromy 5. žák charakterizuje na příkladech principy ochrany přírody a udržitelného života
Ilustrativní úloha	
<p>K uvedeným změnám v krajině, které způsobili svými činnostmi lidé, doplň, zda se jedná o přímý lidský vliv na krajinu (označ písmenem P), nebo o nepřímý lidský vliv na krajinu (označ písmenem N):</p> <p>a) výstavba přehrad</p> <p>b) eroze a zasolování půd</p> <p>c) těžba nerostných surovin</p> <p>d) klimatické změny</p> <p>Vyber jeden z uvedených příkladů a urči, jaké má důsledky na krajinu a život lidí.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-5-03.1 Z-9-5-03.2 Z-9-5-03.3

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	6. Česká republika
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-6-01 Žák vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy
Indikátory	1. žák lokalizuje místní region podle zvolených kritérií (bydliště, sídlo školy, obec s pověřeným obecním úřadem, obec s rozšířenou působností – město, statutární město, krajské město, kraj, chráněná krajinná oblast, národní park, euroregion apod.) 2. žák uvede na příkladech znaky a specifika místního regionu
Ilustrativní úloha	
<p>Vyber v místní oblasti (regionu) významnou spádovou obec (obec s rozšířenou působností).</p> <p>1) Urči její polohu pomocí geografických souřadnic (podle mapy nebo jiným způsobem).</p> <p>2) Uveď, ve kterých konkrétních administrativních jednotkách se nachází (příslušný kraj, euroregion, chráněná krajinná oblast, národní park apod.).</p> <p>3) Popiš z osobního pohledu území místního regionu a porovnej svůj pohled se spolužáky.</p> <p>4) Uvažuj výhodnost či nevýhodnost polohy místního regionu vzhledem k významným dopravním komunikacím, významným městům apod.</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-6-01.1 Z-9-6-01.2

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	6. Česká republika
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-6-02 Žák hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu, možnosti dalšího rozvoje, přiměřeně analyzuje vazby místního regionu k vyšším územním celkům
Indikátory	1. žák vyjmenuje silné a slabé stránky (přírodní, společenské a kulturní) místního regionu s využitím různých zdrojů 2. žák zařadí místní region do příslušného kraje 3. žák diskutuje o perspektivách místního regionu
Ilustrativní úloha	
<p>Pracuj s administrativní mapou kraje České republiky, ve kterém se nachází vaše obec nebo škola. Na této mapě šrafami vyznač, do jakého správního obvodu obce s rozšířenou působností spadá obec, ve které se nachází vaše škola.</p> <p>Příklad:</p>	
<p>Administrativně-správní členění Plzeňského kraje</p>	
<p>Doplň: Obec naší školy se nachází:</p> <p>a) v kraji</p> <p>b) ve správním obvodu obce s rozšířenou působností</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	<p>Z-9-6-02.2</p> <p>Zdroj: Atlas socioekonomických aktivit Plzeňského kraje [online]. ZČU v Plzni, 2013. [cit. 22. 7. 2014]. Dostupné z www: http://fek.zcu.cz/static/data/katedry/kge/atlas2014/mapa_1upd1.pdf</p> <p>K řešení úlohy se použije administrativně-správní mapa příslušného kraje České republiky.</p>

Vzdělávací obor	Zeměpis																														
Ročník	9.																														
Tematický okruh	6. Česká republika																														
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-6-03 Žák hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu																														
Indikátory	1. žák objasní význam polohy České republiky v rámci střední Evropy, v rámci Evropské unie 2. žák charakterizuje s využitím různých dostupných zdrojů přírodní, hospodářské a společenské poměry České republiky, porovnává je v základních charakteristikách s vybranými (modelovými) zahraničními státy																														
Ilustrativní úloha																															
<p>Graf uvádí produkci obilovin ve vybraných státech Evropy v roce 2011 (v mil. tun).</p> <table border="1"> <caption>Produkce obilovin v vybraných státech Evropy v roce 2011 (v mil. tun)</caption> <thead> <tr> <th>Stát</th> <th>Produkce (mil. tun)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Slovensko</td><td>~5</td></tr> <tr><td>Finsko</td><td>~5</td></tr> <tr><td>Švédsko</td><td>~5</td></tr> <tr><td>Rakousko</td><td>~8</td></tr> <tr><td>Česká republika</td><td>10</td></tr> <tr><td>Dánsko</td><td>~10</td></tr> <tr><td>Maďarsko</td><td>~15</td></tr> <tr><td>Itálie</td><td>~18</td></tr> <tr><td>Rumunsko</td><td>~22</td></tr> <tr><td>Spojené království</td><td>~22</td></tr> <tr><td>Španělsko</td><td>~22</td></tr> <tr><td>Polsko</td><td>~28</td></tr> <tr><td>Německo</td><td>42</td></tr> <tr><td>Francie</td><td>65</td></tr> </tbody> </table> <p>Podle údajů v grafu rozhodni o pravdivosti nebo nepravdivosti následujících tvrzení, která se vztahují k produkci roku 2011. U pravdivých vět napiš P, u nepravdivých N.</p> <p>a) Česká republika patřila mezi pět nejvýznamnějších producentů obilí v Evropě.</p> <p>b) Česká republika vyprodukovala více obilí než Slovensko.</p> <p>c) Výrazně větší produkci obilovin než Česká republika mělo Německo a Polsko.</p> <p>d) Ze sousedních států České republiky mělo nejnižší produkci obilovin Rakousko.</p>		Stát	Produkce (mil. tun)	Slovensko	~5	Finsko	~5	Švédsko	~5	Rakousko	~8	Česká republika	10	Dánsko	~10	Maďarsko	~15	Itálie	~18	Rumunsko	~22	Spojené království	~22	Španělsko	~22	Polsko	~28	Německo	42	Francie	65
Stát	Produkce (mil. tun)																														
Slovensko	~5																														
Finsko	~5																														
Švédsko	~5																														
Rakousko	~8																														
Česká republika	10																														
Dánsko	~10																														
Maďarsko	~15																														
Itálie	~18																														
Rumunsko	~22																														
Spojené království	~22																														
Španělsko	~22																														
Polsko	~28																														
Německo	42																														
Francie	65																														
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-6-03.2 Zdroj: Agriculture, forestry and fisheries, crops products. [online] Eurostat. [cit. 8. 10. 2014]. Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?query=BOOKMARK_DS-075769_QID_-5100B372_UID_-																														

Vzdělávací obor	Zeměpis		
Ročník	9.		
Tematický okruh	6. Česká republika		
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-6-04 Žák lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit		
Indikátory	1. žák lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a další vybrané regiony 2. žák vyjmenuje a ukáže na mapách hlavní jádrové a periferní oblasti České republiky, přiměřeně popíše jejich rozvojové charakteristiky, zacílení rozvoje 3. žák uvede přírodní, společenské a hospodářské charakteristiky krajů a dalších vybraných regionů České republiky		
Ilustrativní úloha			
Na obrázku jsou vyznačeny kraje České republiky a popsány čísla 1–14.			
			
Podle mapy:			
1) doplň k číslům správné názvy krajů 2) doplň k názvům krajů příslušné číslo			
1		Středočeský	
4		Jihočeský	
7		Jihomoravský	
10		Zlínský	
13		Karlovarský	
3) uveď, které číslo označuje společensky a hospodářsky nejvýznamnější jádrovou oblast České republiky:			
4) dalšími jádrovými oblastmi krajů jsou významné městské aglomerace; napiš názvy aglomerací, které se nacházejí v krajích označených čísly:			
4	11	13	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-6-04.1 Zdroj: Mapa krajů České republiky [online]. Praha: ČSÚ, 2013. [cit. 22. 3. 2013]. Dostupné z www: http://www.czso.cz/		

Vzdělávací obor	Zeměpis								
Ročník	9.								
Tematický okruh	6. Česká republika								
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-6-05 Žák uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států								
Indikátory	1. žák jmenuje příklady zapojení České republiky do světových mezinárodních a nadnárodních institucí, organizací a integrací států 2. žák svými slovy vysvětlí význam členství České republiky v Evropské unii								
Ilustrativní úloha									
Česká republika působí v řadě mezinárodních organizací nebo integrací států.									
a) Zakroužkuj čísla u názvů mezinárodních organizací nebo integrací států, do nichž je Česká republika zapojena. Postupuj na základě svých znalostí a logické úvahy.									
<table border="1"> <tr> <td>1) Organizace zemí vyvážejících ropu – OPEC</td> </tr> <tr> <td>2) Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství a výživu – FAO</td> </tr> <tr> <td>3) Severoatlantická aliance (též Organizace Severoatlantické smlouvy) – NATO</td> </tr> <tr> <td>4) Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu – UNESCO</td> </tr> <tr> <td>5) Evropská unie</td> </tr> <tr> <td>6) Sdružení států jihovýchodní Asie – ASEAN</td> </tr> <tr> <td>7) Organizace spojených národů – OSN</td> </tr> <tr> <td>8) Eurozóna (euro oblast, společná evropská měna euro)</td> </tr> </table>		1) Organizace zemí vyvážejících ropu – OPEC	2) Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství a výživu – FAO	3) Severoatlantická aliance (též Organizace Severoatlantické smlouvy) – NATO	4) Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu – UNESCO	5) Evropská unie	6) Sdružení států jihovýchodní Asie – ASEAN	7) Organizace spojených národů – OSN	8) Eurozóna (euro oblast, společná evropská měna euro)
1) Organizace zemí vyvážejících ropu – OPEC									
2) Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství a výživu – FAO									
3) Severoatlantická aliance (též Organizace Severoatlantické smlouvy) – NATO									
4) Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu – UNESCO									
5) Evropská unie									
6) Sdružení států jihovýchodní Asie – ASEAN									
7) Organizace spojených národů – OSN									
8) Eurozóna (euro oblast, společná evropská měna euro)									
b) Na obrázku je vlajka jedné z mezinárodních organizací, jichž je naše republika členem. Uveď její název.									
									
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-6-05.1 Zdroj: Evropská vlajka (vlajka EU). [online]. web EU europa.eu 2013. [cit. 22. 3. 2013]. Dostupné z www: http://publications.europa.eu/code/cs/cs-5000100.htm								

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	7. Terénní geografická výuka, praxe a aplikace
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-7-01 Žák ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák se orientuje v terénu s pomocí orientačních objektů (body, linie, plochy), plánů a map 2. žák určí světové strany pomocí přístrojů 3. žák použije praktický plán nebo mapu a přístroje pro plánování tras a pohybu v terénu
Ilustrativní úloha	
<p>Představ si, že bys ze zvoleného stanoviště A šel/šla nejprve 100 m na sever a poté 100 m na východ. Dostal/a by ses do bodu B.</p> <p>Doplň:</p> <p>a) Je možné, že lze dojít do bodu B z bodu A také přímo? Jakým směrem by člověk musel jít?</p> <p>b) Byla by přímá trasa kratší, nebo delší?</p> <p>c) Jak dlouhou úsečkou by byla v plánu města s měřítkem 1:1000 znázorněna úsečka o délce 100 m? Podtrhni správnou odpověď: 1 cm 10 cm 100 cm 1 km</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-7-01.3

Vzdělávací obor	Zeměpis		
Ročník	9.		
Tematický okruh	7. Terénní geografická výuka, praxe a aplikace		
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-7-02 Žák aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny		
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák rozliší a popíše konkrétní objekty, jevy a procesy ve sledované krajině 2. žák zobrazí pozorované objekty do jednoduchého náčrtu, do tištěné nebo elektronické mapy 3. žák porovná změny v pozorované krajině na základě vybraných historických a současných zdrojů informací 4. žák charakterizuje objekty v krajině podle určitých příslušných kategorií (poloha, vzhled, znaky, funkce) 5. žák se při popisu sledované krajiny vyjádří správně odbornou geografickou terminologií 		
Ilustrativní úloha			
<p>Pozoruj místní krajinu a posuzuj ji z různých hledisek. Zakroužkuj charakteristiky, které jsou pro vaši místní krajinu vhodné.</p> <p>Naše krajina:</p>			
I.			
a) je vyvýšeninou	b) leží ve sníženině	c) leží v údolí	d) leží na plošině
II.			
a) leží v rovině	b) je pahorkatinou	c) je vrchovinou	d) je horská
III.			
a) je přírodní krajinou	b) je kulturní krajinou	c) je devastovaná	d) je to revitalizovaná (obnovená) krajina
IV.			
a) je převážně rekreační			
b) má převážně průmyslový charakter			
c) převažují v ní lesní plochy hospodářsky využívaných lesů			
d) je zemědělská			
e) má jiný nebo smíšený charakter – nelze ji jednoznačně zařadit do žádné z předchozích kategorií			
<p>Je ve všech případech možné krajinu jednoznačně přiřadit do uvedených kategorií? Vysvětli své stanovisko.</p>			
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-7-02.4 V případě potřeby žáci pracují také s vhodně volenou mapou místní krajiny		

Vzdělávací obor	Zeměpis
Ročník	9.
Tematický okruh	7. Terénní geografická výuka, praxe a aplikace
Očekávaný výstup RVP ZV	Z-9-7-03 Žák uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech
Indikátory	<ol style="list-style-type: none"> 1. žák respektuje zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině 2. žák popíše fungování záchranného integrovaného systému za mimořádných situací 3. žák objasní vhodné chování v různých krizových modelových situacích za mimořádných událostí (živelní pohromy, například povodně, atmosférické poruchy, zemětřesení, sopečné výbuchy, sesuvy půdy, laviny)
Ilustrativní úloha	
<p>Představ si blížící se povodňovou situaci. Máš možnost poradit, popřípadě pomoci nějakému staršímu nemocnému, ale chodícímu člověku, žijícímu v domě u řeky na úpatí kopce, jak se má zachovat, protože propadá panice. Je předpoklad, že voda může zaplavit jeho dům během asi 15 minut a zvýšení vodní hladiny bude velmi prudké a velké.</p> <p>1. Označ křížkem tři základní činnosti, které by měl v tomto případě podle tvého mínění udělat:</p> <p>..... po opuštění domu vyhledat bezpečné místo, například na kopci nad domem</p> <p>..... přesvědčit se, že v domě nejsou další lidé (např. děti), a pak dům rychle opustit sám nebo s nimi</p> <p>..... doufat, že voda zase brzy opadne</p> <p>..... starat se o domácí zvířectvo</p> <p>..... pokud je čas, sbalit a vzít si s sebou nejdůležitější věci, jako jsou léky a doklady</p> <p>..... zůstat v domě a doufat, že jej záchranáři v případě nutnosti přijdou zachránit</p> <p>..... pokud je čas, sbalit a vzít si s sebou nejoblíbenější věci, jako jsou např. suvenýry z cest a knihy</p> <p>..... uklízet v domě</p> <p>..... hledat a dávat do evakuačního zavazadla nejcennější předměty v domě, aby nebyly zničeny</p> <p>2. Porovnej své odpovědi s odpověďmi spolužáků a diskutujte o tom, co je v dané situaci nejdůležitější a v čem se vaše názory lišily. U kterých možných variant jste váhali a proč?</p>	
Poznámky k ilustrativní úloze	Z-9-7-03.3